

Pestprotocol

Herzien november 2022

INHOUDSOPGAVE

Inleiding	2
1. Pesten	3
1.1 Wat is pesten?	
1.2 Hoe wordt er gepest?	
2. Partijen die betrokken zijn	4
2.1 De gepeste leerling	
2.2 De pester	
2.3 De meelopers en andere leerlingen	
3. Het pestprotocol van de Simon van Hasseltschool	5
3.1 Oplossingsgericht werken	
3.2 Wat doet de Simon van Hasseltschool nog meer?	
4. Digitaal pesten	8
4.1 Wat is digitaal pesten?	
4.2 Wat doen wij om digitaal pesten te voorkomen en aan te pakken?	
5. Wat als de aanpak niet werkt?	9
5.1 Externe hulpverlening	
5.2 Disciplinaire maatregelen	
6. Ontwikkelpunten pestbeleid	10
Bijlagen:	
- Anti-pestcontract	
- Tips tegen digitaal pesten	
- Belangrijke namen, adressen en telefoonnummers	

Inleiding

Leren en je veilig voelen zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Voor de Simon van Hasseltschool betekent dit, dat we al onze leerlingen een veilig pedagogisch klimaat willen bieden, waarin zij zich optimaal kunnen ontwikkelen en optimaal kunnen presteren. Docenten, onderwijsondersteunend personeel en de schoolleiding bevorderen deze ontwikkeling door het scheppen van een open en prettige werksfeer in de klas en daarbuiten. Een sfeer waarin mét leerlingen gewerkt wordt en waarin leerlingen medeverantwoordelijk worden gemaakt voor die veilige sfeer op school. Op deze manier probeert de organisatie van de school bij te dragen aan het gevoel van veiligheid bij de leerlingen.

Het pestprotocol is geschreven voor de leerlingen, ouders en medewerkers van de Simon van Hasseltschool. Het geeft enerzijds het beleid van de school weer t.a.v. pesten en bevat richtlijnen bij geconstateerd pestgedrag. Anderzijds staan er ook voorwaarden en activiteiten in die de kans op pesten binnen de Simon van Hasseltschool kunnen verkleinen.

Het protocol beschrijft wat we onder pesten verstaan, hoe pesten voorkomen kan worden en wat de aanpak is als er gepest wordt. Het hoofddoel van het protocol is het voorkomen en bestrijden van pesten. Daarnaast heeft het een informatieve en verwijzende functie.

Voor de tekst van dit protocol is gedeeltelijk gebruik gemaakt van pestprotocollen van andere scholen. Daarnaast is gebruik gemaakt van de *No blame methode* en de basisprincipes van *Restorative Practice*; de verbindende aanpak. *Restorative Practice* is een pedagogische visie op het sociaal welbevinden van jongeren. De Simon van Hasseltschool streeft ernaar altijd vanuit deze visie te handelen.

Het protocol zal jaarlijks door het ondersteuningsteam worden geëvalueerd en indien nodig worden aangepast.

1. Pesten

1.1 Wat is pesten?

We spreken van pestgedrag als een leerling regelmatig en systematisch bedreigd en/of geïntimideerd wordt, waardoor een leerling zich niet langer veilig voelt in de school. Bij pesten wordt een slachtoffer uitgezocht om de baas over te spelen; er is sprake van een ongelijkwaardige verhouding. De gepeste is niet meer in staat om voor zichzelf op te komen en ondervindt duidelijk nadelige gevolgen.

Alle medewerkers (mentoren, docenten, ondersteunend personeel) moeten alert zijn op de signalen die leerlingen afgeven.

1.2 Hoe wordt er gepest?

Pesten kan op verschillende manieren plaatsvinden, zoals bijvoorbeeld:

- Met woorden (vernederen, schelden, dreigen, bijnamen gebruiken, kwetsende berichten sturen via social media)
- Lichamelijk (schoppen, slaan, aan kleding trekken)
- Achtervolgen (achterna lopen, klem zetten, opjagen)
- Uitsluiten (negeren, doodzwijgen, uitsluiten bij samenwerkingsopdrachten)
- Stelen en vernielen (afpakken of kapotmaken van spullen)

2. Partijen die betrokken zijn

2.1 De gepeste leerling

Leerlingen worden gepest om uiteenlopende redenen. Dat kan komen door uiterlijke kenmerken maar heeft vaker te maken met vertoond gedrag, de wijze waarop gevoelens worden beleefd en de manier waarop die worden geuit. Veel kinderen die gepest worden hebben een beperkte weerbaarheid en stralen dit ook uit.

Een kind dat gepest wordt, praat er thuis (of op school) niet altijd over. Mogelijke signalen van gepest worden zijn o.a.:

- Niet meer naar school willen
- Niet meer vertellen over school
- Slechter presteren op school dan voorheen
- Slecht slapen
- Regelmatig hoofdpijn of buikpijn hebben
- Bepaalde kleren niet meer willen dragen
- Thuis prikkelbaar, boos of verdrietig zijn
- Niet alleen dingen willen ondernemen (boodschappen, naar vereniging)

2.2 De pester

Pestende leerlingen zijn vaak fysiek en/of verbaal de sterksten in de groep. Ze proberen vaak groter te lijken door anderen klein te maken. Pesters krijgen vaak andere kinderen mee, want wie meedoet, loopt zelf de minste kans om slachtoffer te worden. Vaak hebben pesters door hun beperkte sociale vaardigheden moeite om een vriendschap op te bouwen en te onderhouden op andere gronden dan die van macht. Pesters hebben problemen om zich in te leven in gevoelens van anderen en beseffen niet wat de gevolgen zijn van hun gedrag.

Pestgedrag kan een aantal dieper liggende oorzaken hebben, zoals bijvoorbeeld:

- Een problematische thuissituatie
- Een gevoel van incompetentie op school door bijvoorbeeld slechte cijfers of een laag niveau
- Het gevoel er niet toe te doen
- Een gevoel van onzekerheid – wil graag leuk gevonden worden en denkt dat met pesten te bereiken
- Zelf ooit gepest te zijn en vanuit die angst/dat gevoel nu pester te zijn

2.3 De meelopers en andere leerlingen

Meelopers doen, uit angst om zelf het slachtoffer te worden of uit angst vrienden te verliezen, mee. Het kan ook zijn dat de meeloper het stoere gedrag wel interessant vindt, en denkt dat hij daardoor mee kan liften op de populariteit van de pester. De meeste leerlingen zijn echter niet direct betrokken bij het pesten. Ze voelen zich wel vaak schuldig over het feit dat ze niet in de bres springen voor het slachtoffer of hulp inschakelen.

3. Het pestprotocol van de Simon van Hasseltschool

Pesten is onacceptabel en vraagt om een duidelijke en krachtige reactie van de school. De Simon van Hasseltschool gelooft erin dat die kracht vooral in de kinderen zélf zit. We werken oplossingsgericht en zoomen mét alle betrokkenen in op de verantwoordelijkheid van het individu en de groep.

3.1 Oplossingsgericht werken

We werken oplossingsgericht om met pestproblemen om te gaan. Dat wil zeggen dat we werken vanuit een niet straffend model. Uitgangspunt is dat er ingezoomd wordt op mogelijke oplossingen ipv op het straffen van de dader. Alle partijen worden betrokken bij het oplossen van het probleem. Het is een positieve manier om pesten aan te pakken, zonder beschuldigende vinger.

De kracht van de groep

Kenmerkend voor onze aanpak is daarom dat een beroep wordt gedaan op de kracht van de groep en de verbinding binnen de groep. Kinderen worden samen verantwoordelijk gemaakt voor de groeps sfeer en het welbevinden van hun klasgenoten. Door de kinderen zelf te betrekken bij de aanpak, bevordert dat de positieve sfeer in de groep. Er wordt beroep gedaan op het inlevingsvermogen van de groep en op de persoonlijke verantwoordelijkheid van elke deelnemer. Omdat de pester niet alleen, maar meestal in een groep werkt, zien we het pesten als een groepsprobleem. Het pesten houdt aan als de groep het pesten ondersteunt en toelaat. Juist de groep heeft de kracht en de macht om het pesten te melden en te veroordelen. Wanneer de pester geen steun meer krijgt van de groep, wordt zijn gedrag minder interessant.

Gevoelens centraal stellen

We stellen de gevoelens en niet de feiten centraal. We zoomen in op hetgeen er gebeurd is en wat dat voor effect heeft gehad op alle betrokken partijen. We gaan in de kring. Iedereen krijgt de kans zich uit te spreken over het gebeuren. We gebruiken hierbij de zogenaamde *talkingstick*, die iedereen in staat stelt te zeggen wat hij wil zeggen. We stellen achtereenvolgens de volgende vragen:

- Wat is er gebeurd?
- Wat dacht je toen het gebeurde?
- Wat denk je nu over het gebeuren?
- Wie zijn er betrokken/wie zijn er benadeeld?
- Wat is er nodig om de schade te herstellen en om het pesten in de toekomst te voorkomen?

We vragen heel bewust niet naar de reden van het gedrag. Vaak weten kinderen niet eens waarom ze iets gedaan hebben. Doordat de nadruk ligt op het gevoel en niet op de schuldvraag, voelt de pester zich minder terechtgewezen en bestaat er de kans dat de empathie van de pester wordt aangewakkerd.

Een uitkomst van deze gesprekken zou kunnen zijn dat alle leerlingen een pestcontract ondertekenen (zie bijlage voor een voorbeeld hiervan).

Het stappenplan

De manier waarop we werken op de Simon van Hasseltschool komt neer op het in de kring in gesprek gaan met leerlingen en met elkaar de schouders eronder te zetten om het probleem aan te pakken. Dat betekent achtereenvolgens:

1. De mentor is in gesprek met het slachtoffer
2. Alle betrokkenen worden samengeroepen voor een herstelgesprek
3. Het probleem wordt besproken, waarbij iedereen de kans krijgt zich uit te spreken (Wat is er gebeurd, wat dacht je toen het gebeurde, hoe denk je er nu over?)
4. De verantwoordelijkheid voor het probleem wordt bij de hele groep gelegd
5. De leerlingen komen met voorstellen om het pesten te laten stoppen (Wie is er benadeeld, wat is er nodig om de schade te herstellen en ervoor te zorgen dat het pesten stopt?)
6. Het plan treedt in werking
7. Er volgen individuele, korte gesprekken met alle betrokkenen om de voortgang van het proces te volgen

Pestcoördinator

Omdat het de verantwoordelijkheid van volwassenen is om voor veiligheid te zorgen, moeten zij (medewerkers van de school) de gesprekken die de kinderen voeren ondersteunen en begeleiden. Er is dan ook een pestcoördinator binnen de Simon van Hasseltschool, die samen met de mentor ervoor zorgt dat pester(s) en omstanders onder begeleiding met elkaar gaan zoeken naar mogelijkheden om het gepeste kind weer veilig en met plezier naar school te laten gaan.

3.2 Wat doet de Simon van Hasseltschool nog meer?

Vroegtijdig signaleren

De Simon van Hasselt kiest bewust voor een vroegtijdig signaleren. Dit begint in feite al bij de toelating; wat weet je al van de voorgeschiedenis, welke hulp bied je de leerling, waar kun je preventief actie op zetten?

Daarnaast doen we elk jaar een leerling-tevredenheidsonderzoek. Aan de hand hiervan maken we beleid. We vinden het van groot belang om zo snel mogelijk te signaleren om vervolgens te handelen.

De mentor en het zorgteam

In ons systeem van leerlingenzorg speelt de mentor een centrale rol. Zo ook bij het pestprotocol. Daarnaast heeft de school naast een zorg adviesteam ook een klein zorgteam. Wij noemen dit de Intensieve Ondersteuning (de I.O.). De I.O. bestaat uit de ondersteuningscoördinator, de orthopedagoog, de specialist gedrag en de WIJ-team medewerker. Zij komen elke week bijeen om leerlingen te bespreken die door de mentoren worden ingebracht. Een van de problemen waarvoor de mentor advies zou kunnen vragen van de I.O. is pestgedrag. In enkele gevallen zal de politie betrokken worden bij een pestprobleem (denk bijvoorbeeld aan cyberpesten).

De mentor, andere medewerkers van de school, leerlingen en ook ouders signaleren. De mentor is het eerste aanspreekpunt en zal in gesprek gaan met de leerling(en). Denkt de mentor hulp nodig te hebben, dan meldt hij de leerling aan bij de I.O.

Alle gebeurtenissen en stappen die genomen worden, worden door de mentor weggezet in Magister bij de betrokken leerling(en). Eventueel wordt er een doel aan gekoppeld in de doelenkaart van het OPP (Ontwikkelings Perspectief Plan) van de betrokken leerling(en). Ouders/verzorgers worden uiteraard op de hoogte gehouden van de ontwikkelingen en meegenomen in het proces. Ook medewerkers worden door de mentor op de hoogte gehouden, middels de mail, de dagelijkse ochtendbriefing of een mededeling tijdens de teamvergadering. Op deze manier zijn alle betrokkenen alert op de afspraken die er liggen en kan iedereen daarnaar handelen.

Kennis actueel houden

De Simon van Hasseltschool zorgt ervoor dat kennis over pesten bij alle groeperingen bekend is en actueel blijft. Hiervoor worden de volgende maatregelen genomen:

- In de personeelskamers ligt voor het personeel het pestprotocol
- De medewerkers van de Simon van Hasseltschool worden regelmatig geschoold door Andy Lloyd en Katie Lamb, op het gebied van *Restorative Practice*.
- Tijdens mentorlessen wordt het pestprotocol en eventueel het contract tussen leerlingen en school besproken. Een contract wordt incidenteel ondertekend wanneer er iets speelt door ouders/verzorgers, de leerling/ kind en de school.
- In de mentoruren wordt standaard aandacht besteed aan het thema pesten. Daarnaast komen sociale vaardigheden in het algemeen regelmatig aan de orde tijdens de mentoruren. De nadruk van hetgeen dat aan de orde komt hangt af van wat er op dat moment speelt binnen een groep. In de methode *Leefstijl* komt het thema pesten eveneens aan de orde.
- Voor zowel gepeste kinderen als kinderen die pesten biedt de school de mogelijkheid voor het volgen van een sociale vaardigheidstraining (SOVA).

4. Digitaal pesten

4.1 Wat is digitaal pesten?

Digitaal pesten is een vorm van pesten die online plaatsvindt, bijvoorbeeld via social media als Snapchat en WhatsApp. Met de komst van het internet zijn er nieuwe vormen van pesten ontstaan, zoals het stelen van iemands online identiteit of 'shame sexting'. Digitaal pesten kan onvoorziene gevolgen hebben, doordat filmpjes en foto's soms op grote schaal gedeeld worden. De dader waant zich onbespied, getuigen ontbreken, waardoor hij/zij meer durft. De reikwijdte van het internet is enorm, waardoor de gevolgen vaak niet te overzien zijn.

4.2 Wat doen wij om digitaal pesten te voorkomen en aan te pakken?

Wanneer de school te maken krijgt met leerlingen die het slachtoffer zijn van digitaal pesten en/of de ongewenste verspreiding van beeldmateriaal, is dit vaak buiten schooltijd ontstaan. Op school zijn hiervan echter direct de gevolgen merkbaar. De Simon van Hasseltschool probeert op de volgende manier het digitaal pesten te voorkomen en aan te pakken:

- We zetten het pestprotocol in
- Er is altijd toezicht in de klassen, op het plein en in de kantine
- Binnen het schoolgebouw is het gebruik van de mobiele telefoon niet toegestaan
- Het maken van beeld-of geluidsmateriaal in en om de school is niet toegestaan
- Theater De Steeg verzorgt voorstellingen voor de leerlingen en leveren bijbehorend lesmateriaal aan voor docenten over sociale media
- De Simon van Hasseltschool organiseert jaarlijks een ouderavond over het sociale media gebruik van jongeren.
- Scholing voor docenten (cursus, lezingen, workshops)
- Leerlingen informeren dmv voorlichtingen
- Zaken bespreekbaar maken in het mentoruur

In bijlage 2 vindt u een overzicht van tips tegen digitaal pesten.

5. Wat als de aanpak niet werkt?

5.1 Externe hulpverlening

In een enkel geval kan het voorkomen dat de aanpak geen blijvende vruchten afwerpt. In dat geval kan ervoor gekozen worden om externe hulpverlening in te schakelen. Dit kan een advies zijn voor zowel de pester als voor de gepeste leerling. Dit zal altijd in overleg gaan met ouders/verzorgers.

5.2 Disciplinaire maatregelen

In het zeldzame geval, wanneer de pester ondanks het doorgewandelde stappenplan en alle inspanningen van de betrokken partijen blijft volharden in het vertonen van ongewenst pestgedrag, kan de school overgaan tot het nemen van disciplinaire maatregelen. Dit kan variëren van het geven van een time out, tot het zoeken van een andere school, waar de leerling passendere begeleiding kan krijgen voor het oplossen van het probleem. De school zal hierin altijd het belang van de leerling(en) en de veiligheid van de leerling(en) voor ogen houden. Daarnaast zal de frequentie en de ernst van de pesterijen een rol spelen bij het wel of niet overgaan tot disciplinaire maatregelen.

6. Ontwikkelpunten pestbeleid

- Informeren van alle medewerkers over het pestprotocol
- Actief werken met het pestprotocol dat als uitgangspunt fungeert voor het (preventief) oplossen van pesterijen
- De leerlingen betrekken bij het oplossen van het pestprobleem
- Elke mentor bespreekt jaarlijks het pestprotocol in de klas aan het begin van het schooljaar
- Elke klas ondertekent begin schooljaar een aantal klassenafspraken, met als uitgangspunt dat iedereen zich veilig moet voelen binnen de school
- Aan het einde van elk schooljaar wordt het anti-pestbeleid (en het protocol) geëvalueerd door het zorgteam. We hebben de ambitie om hier op termijn ook leerlingen bij te betrekken

Bijlage 1

ANTI - PESTCONTRACT

Ik vind dat iedereen zich veilig moet voelen in de school. Daarom houd ik mij aan de volgende afspraken:

- Ik accepteer de ander zoals hij/zij is en discrimineer niet.
- Ik scheld niet en doe niet mee aan uitlachen en roddelen.
- Ik blijf van de spullen van een ander af.
- Als er ruzie is, speel ik niet voor eigen rechter.
- Als er ruzie is, kies ik geen partij.
- Ik gebruik geen lichamelijk of geestelijk geweld.
- Ik schenk geen aandacht aan de pester. Blijft de pester doorgaan, dan vertel ik dat aan de mentor (dit is geen klikken)
- Ik probeer ruzies eerst zelf uit te praten. Kom ik er niet op eigen kracht uit, dan vraag ik mijn mentor om hulp.
- Ik vang nieuwkomers op school goed op en geef ze een welkom gevoel.
- Ik luister naar anderen.
- Ik weet: iets aardigs zeggen of doen brengt mooie dingen!

Deze afspraken gelden op school en daarbuiten.

Handtekening leerling:

Handtekening mentor:

Handtekening voor gezien ouder(s)/verzorger(s):

Bijlage 2

Tips tegen digitaal pesten

1. **Praat erover.**
2. **Bewaar de berichten.** Probeer de berichten waarin het pestgedrag voorkomt te bewaren (sla het op, druk het af, maak screenshots), zodat je bewijs in handen hebt.
3. **Reageer niet** op haatmails of andere digitale pesterijen. Als je reageert wordt het steeds groter. Je geeft de ander meer in handen om ook weer op te reageren.
4. **Blokkeer de afzender** wanneer ongewenste berichten binnen komen.
5. Geef aan niemand je **wachtwoord** of je **inlognaam**. Zorg daarnaast voor een niet te voor de hand liggend wachtwoord. Dan maak je de kans op misbruik kleiner.
6. Denk goed na wat je wel en niet doet voor je **webcam** of een andere **camera**. Deze dingen kunnen makkelijk op internet gezet worden.
7. Bij ernstig pestgedrag is **aangifte** bij de politie een optie.

Bijlage 3

Belangrijke namen en adressen

Contactpersonen (in dienst van de school):

Vestigingsleider	Jan Kuik
Ondersteuningscoördinator, tevens Pestcoördinator	Ingrid Noteltiers
Gezonde en veilige school	Dorothee Koopmans
Vertrouwenspersoon:	Bouke de Jager

Adressen met nuttige informatie over het thema pesten:

Internet:

- www.pestweb.nl
- www.kindertelefoon.nl
- www.noblame.nl
- www.mijnkindonline.nl
- De zoekterm 'Pesten' geeft erg veel info!

Literatuur voor volwassenen:

- Bob van der Meer
- De zondebok in de klas
- Pesten op school
- Kinderen en pesten
- Pesten bij kinderen

Telefoonnummers:

- De kindertelefoon: 0800-0432
- Korrelatie: 0900-1450 (anoniem contact met hulpverleners)
- De onderwijstelefoon: 0800-5010 (voor ouders, over onderwijs)
- De vertrouwensinspectie 0900-1113111 (als er sprake is van ernstige incidenten, bijv. seksueel misbruik of radicalisering)

Jeugdliteratuur:

- Jan de Zanger Hadden we er maar wat van gezegd
- Brock Cole De zondebokken
- Carry Slee Spijt
- Greet Beukenkamp Al het water aan de zee
- Ellen Tijsinger Morgenster